

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput II

urn:nbn:de:bsz:31-97032

folani foliis vermis viridi & croceo colore distinctus, cornu in fronte gerens, digiti longitudine provenire cernitur. In Aphodelo nascuntur vermes, qui in volucres flosculorū specie degenerant, bestiolas. Nam cum flaccescens inaruerit, scapus, eroso conceptaculo provolant. Quin haud pauciora in animantibus offendes. Nota hominis excrementa, mendicitatis praesertim excitata Sole. Lumbricos in Aegypto frequenter nasci in crutibus, scimus. In Cyprino primo nativitatē anno, vermiculus niger juxta Branchias oritur. Perca fluviatiles duodecim ceu uniones generant erui magnitudine, qui singuli vermem inclusum continent, gracilem, oblongum, teretem. In alveis denique apum vermiculum nasci proditum est. Quantum ad partes, Musca alas habent apertas, scarabei vaginipennes sunt, venter quibusdam ori adjunctus, & rectum intestinum revolutum ab eo. Quae saliunt, vel crura posteriora habent longiora, vel gubernaculis retro curvatis nituntur. Generationem denique quod attingit: Ex ejusdem generis animalibus quaedam oriuntur: generant nonnulla, sed non sui generis, verum vermiculos tantum; illaque non ex animalibus, sed ex humidi & siccī orta putredine. Inter ea quae coeunt, majores, maxima ex parte, faemina; nulli feminales maribus meatus sunt; nec hi faeminis membrum inserunt, sed illis de inferiore parte faeminæ. Hæc proluxius de Exanguibus volui, ut, quia externum habitum contemptum induxisse scio; animus internæ naturæ majestate excitus, fervidius ad eorum accederet contemplationem: versaretur in eadem.

CAPUT II. DE APIBUS.

Ingens Apum in Lithuania & Podolia copia est, ita ut siccarum terratum melle repleantur foveæ, in quas immanes urfos prolapsos, suffocatos esse, Historia prodit. *Olaus Magnus*. Pascuorum copiam facit ubertas,

tas, odoris suavitas, florum abundantia, saporis denique jucunditas. Adde his sylvas pinearum ingentes, quæ cum perpetuo frondeant, tepidumque spirent asfidue, coma celsa, ac patulis luxuriant ramis; umbra æstate defendunt apiculas, pinorum tegmine hyeme. *Leo Nolan. in problem.* Nulla Scotiam alere Solinus prodidit: falso nos ipsi comperimus. Vidimus enim & in horto hospitis nostri Andreapoli, summa cum jucunditate tractavimus interdum. In Aftica autem raræ sunt. Causam si velis, defectum illorum, quæ de Sarmatia dixi, invenies. In locis quibusdam Ægypti, ex defosso cornua tenus Tauro, apes temporis evolant successu; putredine illa in eas abeunte. Si igitur eo modo apes procreare volueris, *Florentinum* consule. Iubet hic, referente Constantino Cæsare, ut domus tibi sit alta decem cubitorum, latitudinis cubitorum decem, reliquis lateribus comparibus. Ingressus in illam formatur unus, fenestra quatuor, ab unoquoque latere una. In hanc inducas bovem tringinta mensium, carnosum, valde pinguem, faciasque adflare ipsi juvenes multos, qui ipsum fortiter verberent, & sustibus casum occidant simul cum carnibus ipsa etiam ossa comminuentes, diligentem autem animadversionem habeant, ne quid Bovis cruentetur. Non enim ex sanguine Apis generatur, & circa primas plagas non violenter in ipsum irruant. Statim vero obturetur omnis bovis meatus, linteolis puris ac tenuibus, pice tinctus, veluti sunt oculi, nares & os, & quæ à natura producta sunt partes ad evacuationem necessaria. Deinde Thymo substrato multo, boveque supino super ipsum inclinato, domum egrediantur, & statim janua & fenestras luto denso oblinant, ut neque aeri neque vento ullus aliquis ingressus, aut perspiratio pateat. Tertia autem hebdomade, undique domum aperire oportet, & lumen aeremque durum admittere, præterquam ex ea parte unde vehemens ventus procedit. Si enim sic contigerit, ingressum qui secundum ventum situs est, clausum relinquere oportet, & luto velut prius, oblinere. Undecima deinde post hanc diem, ubi aperueris, invenies plenam apibus racematim inter se coagmentatis, & ex bove reli-

qua cornua & ossa ac pilos & præterea nihil. Ajunt ex cerebro gigni reges; ex carnibus vero alias apes. Nascitur autem & ex medulla spinali Rex; præstare tamen ex cerebro natos, & magnitudine & pulchritudine & robore omnibus aliis traditur. Primam porro mutationem & transformationem carniū, in animalia, & velut conceptum quendam, ac generationem inde cognosces. Ad aperta enim domo parva & alba specie, inter seque similia, & non perfecta, neque jam omnino animalia, circa vitulum multiplicata videbis, immobilia quidem omnia, paulatim vero auferentia. Videbis etiam alarum excretionem jam exarticulatam, videbisque proprium colorem accipientes apes, circumfidentesque Regem & advolantes. Verum brevibus & subtrementibus alis, propter inusuetudinem volandi, & membrorum debilitatem. Assident autem fenestras impetuose impellentes, & violentes se mutuo, ob desiderium lucis. Præstat tamen apertiones & obturationes fenestrarum, velut dictum est, alternis diebus facere: Timor est enim, ne aut apum naturam transmutent, aut ob longiorem stabuli conclusionem aère privata velut suffocatione pereant. Penna eis si detrahatur vel aculeus, renasci non potest: imo quia intestino hic annexus est diffractus, evellit idem, mortemque infert. Regem inter se habent, tantoque in honore, ut nunquam, nisi omnibus commotis prodeat, in volatu si aberrarit, sagaci odoratu inquiritur; volatus impotens, portatur. *Aristotel.* Tantopere illis castitas est cordi, ut & à coitu olidos acriter pungant, & in virgineis stabulentur sepulchris. *Plutarchus.* Refert enim *Augustinus*, cognomento *Gallus*, *Vetonæ*, in sepulchrum duarum fororum virginum, clarissimi *Luriferiti Bartholomæi Vitalis* filiarum, non tantum per timas parietis horti contigui ire potuisse, sed etiam copiose favos inter utrumque confecisse cadaver. Res biennio, ab inchoato opere, fulminis, absque ulla cadaverum vel favorum læsione, lapsū, detecta omnibus admirationem incussit. Repertæ & in *Hippocratis* sepulchro; melque illarum, infantum ori ulcusculis ad tumulum illitis, haud sine miraculo per sanasse, constanter affirmatur.

E x
nam. Veluon
lancio cresce
lucio stercore,
bravus.

C
D E

T N Obe nov
dem colorem
auream osten
tur, ut ferici
pilas lufortias
In Brasilia p
mule; à mu
verso cum E
ferat quanc
fotit. Conver
si in velas, p
Quatuor sep
tu nasci refer
Araneorum
multa, modis
vicemque spp
ferunt perlat
mentu interior
causio oon, m
cogor, ut oia
num oio erant
nihil posse et
Aranea alio
guarare, &
candida & dig
illis tactat vig
nificam in
stant. Hinc
proh. 13. ear
stemat. Et ce

matur. Vescuntur illis Cumanæ regionis incolæ. Si barbam cito crescere voles, ex cinere combustarum, cum foricis stercore, fac linimentum & loco inunge. *Adrovandus.*

CAPUT III.

DE ARANEIS.

IN Orbe novo, ut *Oviedus l. 15. c. 3.* tradit, viridem colorem aranei habent, serico æquandum; tela aureum ostendit. Eadem à Cumanis tam firma textur, ut serici instar, difficile rumpatur. In Hispaniola pilas lusorias, magnitudine æquant, nuces soliditate. In Brasilia prægrande quorundam genus, cancro simile; à musca tamen captivum in latibula trahitur, verso cum Europæis more. Indiam occidentalem passerum quantitatem proferre auctor est *Cardanus l. 9. subtil.* Convenire clunibus scripsere quidam, & sparsa in telas, parere ova. Saliunt enim & ita emittunt. Quatuor septenis consumantur diebus. *Scaliger* è situ nasci refert. *Ova* (inquit *l. 1. de caus. plant. c. 5.*) *Araneorum cum aliquando observarem, inveni esse, multa, modica, livida, exiguis macula aspersa, divisa, invicemque separata, mollia & viscida, qua si casu aliquo fuerint perdita, Aranea diligenter inquiri, & sui additamenti interioribus, & rostro etiam ea reportat. Vidi item ex unico ovo, multos ac innumerabiles fetus procreari, ita exiguos, ut vix oculis percipi queant, atramen quam primum ovo erant exclusi, fila deducebant adeo tenuia, ut nihil possent esse mirabilius. Observavi item sub capti Aranea alvo magnum ovorum cumulum, adeo exiguorum, ut atomis comparare licuisset. Erant autem candida & digito compeffa crepitem edebant. Magnus in illis tactus vigor est. Residentes enim in telæ medio, muscam in remotissima etiam parte impigisse sentiunt. Hinc *Antonius Ludovicus l. 1. probl. sect. 5. probl. 13.* eam ob causam in medijs excubare castibus affirmat, Et certe cum æquales sint lineæ, quæ à centro ferun-*